

คุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
Quality of Life of the People in Wang Manao Subdistrict Pak Tho District
Ratchaburi Province

สามารถ กิมก่ง¹ และ รัชยา ภัคดีจิตต์²

Samart kimkong¹ and Rachaya Pakdeejit²

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ^{1,2}

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Master of Public Administration Program, College of Innovation Management^{1,2}

Rajamangala University of Technology Rattanakosin

E-mail: Samart.kim@rmutr.ac.th

Retrieved Mar 2, 2025; Revised April 05, 2025; Accepted April 19, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ (1) เพื่อประเมินระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี (2) เพื่อระบุปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชน (3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยการวิจัยเชิงผสานวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ จำนวน 400 คนเก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 15 ราย และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย (1) ระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมของประชาชน พบว่า ด้านสุขภาพร่างกาย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.22 ด้านจิตใจมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.43 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.18 และด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.41 (2) ปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชน ได้แก่ ปัญหาด้าน ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม และ (3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย (ก) การให้ความรู้เรื่องภาวะสุขภาพ การดูแลตัวเองทั้งด้านร่างกายและจิตใจ (ข) การดูแลสุขภาพคนกลุ่มเปราะบาง เช่นผู้สูงอายุ เด็กปฐมวัย และเด็กวัยเรียน (ค) การจัดให้มีการรวมกลุ่มประชาชน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนสมาชิกในกิจกรรมต่างๆร่วมกัน (ง) การกำหนดเป็นนโยบายในการเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดีของประชาชน

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต ของประชาชน ในตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

Abstract

This research aimed to (1) evaluated the level of quality of life of people in Wang Manao Subdistrict Pak Tho District Ratchaburi Province. (2) identify the problem of quality of life of people. (3) propose the approach to develop quality of life of people in Wang Manao Subdistrict Pak Tho District Ratchaburi Province .This was mixed method approach; quantitative research 400 were sample. Questionnaires were data collection tools and in-depth interview 15 key informants and focus group technique involving local people. Analytical statistics were percent standard deviation mean and content analysis he results showed that the 1) the level of quality of life of people in Wang Manao Subdistrict Pak Tho District Ratchaburi Province in term of physical health was at 3.22 ; in term of mental health was at 3.43; in term of social relation was at 3.18; in term of environment was at 3.41 . 2) the problem of quality of life of people are physical health, mental health, social relation and environment problem and 3) the approach to develop quality of life of people in Wang Manao Subdistrict Pak Tho District Ratchaburi Province are consist of (1) health literacy ; health physical and mental (2) health care for vulnerable group ; aging ;childhood; school age child (3) gathering of the people for community participation (4) policy formulation for conserving natural resource and environment

Keywords :quality of life , People , Wang Manao Subdistrict Pak Tho District Ratchaburi Province

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 13 ได้ให้ ความสำคัญกับนโยบายของภาครัฐในการดำเนินการยกระดับศักยภาพของผู้คนทั้งในระดับชุมชนท้องถิ่นถึงระดับชาติ ระดับชนบทเชื่อมถึงระดับเมือง อันจะนำไปสู่การลดระดับความเหลื่อมล้ำ และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างเท่าเทียม การสนับสนุนการเพิ่มผลิตภาพแรงงานและเสริมสร้างรายได้สูงขึ้น และการสร้างโอกาส ทางเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนในเรื่องการสร้างอาชีพ รายได้ และให้ความช่วยเหลือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เชื่อมโยงการเพิ่มผลิตภาพสำหรับประชากรทุกกลุ่ม อาทิ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส สตรี เกษตรกร และผู้สูงอายุ รวมถึงกลุ่มแรงงานนอกระบบ จึงเป็นเรื่องสำคัญในสถานการณ์ปัจจุบัน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) เพื่อลดเหลื่อมล้ำของสังคมไทย ที่มีความแตกต่างระหว่างเมืองและชนบท ระหว่างภูมิภาค ระหว่างกรุงเทพมหานคร หัวเมืองใหญ่และเมืองรอง ทั้งในแง่ภูมิศาสตร์ การคมนาคมเข้าถึงยาก และในแง่สังคมกลุ่มคน และปัจเจกบุคคล

จากกระแสการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) คือการพัฒนาที่คำนึงถึงมิติคุณภาพชีวิตของมนุษย์ เพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีทั้งในปัจจุบันและอนาคต และมีมิติการรักษาสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้ยุทธศาสตร์ การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2569 ที่มีวิสัยทัศน์คือ “เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี รักษาและฟื้นฟูทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ ด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม” (การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG , สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2566) จากการพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก

ตำบลวังมะนาวตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภopakทอ ซึ่งเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดราชบุรี เป็นประตูเชื่อมต่อไปยังภาคใต้ ตำบลวังมะนาว มีระยะทางห่างจากอำเภopakทอประมาณ 3 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 27 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 16,875 ไร่ ภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ลาดเอียงจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก เหมาะแก่การเกษตรกรรมและเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ตำบลวังมะนาวเป็นชุมชนชนบทและมีความเป็นชุมชนกึ่งเมืองในบางพื้นที่ ดังจะเห็นได้จากถนนเพชรเกษม ที่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ตัดผ่านหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 5 , ถนนพระราม 2 (ธนบุรี-ปากทอ) และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 35 ตัดผ่านหมู่ที่ 1, 2 และ 3 และมาตัดถนนเพชรเกษม ตรงจุดสามแยกวังมะนาว ประชาชนในพื้นที่ตำบลวังมะนาวมีวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นไทย เป็นชาวพุทธ มีศาสนสถานวัดที่เก่าแก่ วัดวังมะนาว วัดวัดสว่างอารมณ์ วัดมณีลอย และ วัดเขาหลวง นอกจากนั้นแล้วยังมีวิถีชีวิตของชาติพันธุ์ไทย-จีน ที่คงอยู่มาช้านาน มีศาลเจ้าอาม่าเขาหลวง ซึ่งเป็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นชาติพันธุ์ไทย-จีน การให้การดูแลประชาชนของภาครัฐให้มีชีวิตความเป็นอยู่ สังคมที่เป็นสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีจึงเป็นสิ่งสำคัญ

จากความสำคัญของแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี และทิศทางในการพัฒนาประเทศ เพื่อช่วยให้สมาชิกทุกคนในสังคมสังคมกันคืออยู่ดี มีความสุขสมบูรณ์ ประกอบกับผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงเพื่อประเมินระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน วิเคราะห์ปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชน นำไปสู่การเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) และแผนยุทธศาสตร์ของชาติ 20 ปีเพื่อการเจริญเติบโตที่ยั่งยืน ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- (1) เพื่อประเมินระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี
- (2) เพื่อระบุปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี
- (3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals; SDG)

การพัฒนาที่ยั่งยืนได้รับการยอมรับมากขึ้น แนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เผยแพร่ โดย International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources (ICUN) ในปี ค.ศ. 1980 กลายเป็นศูนย์กลางในความคิดเกี่ยวกับสถานะแวดล้อม ที่กล่าวถึงสถานะแวดล้อม การเติบโตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ซึ่งจากความหมายดังกล่าวนำไปสู่ดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Index: SDI) ที่หลากหลายซึ่งหมายถึงความสามารถที่อยู่ได้อย่างยั่งยืน (Sustainability) การปรับปรุงคุณภาพชีวิตของมนุษย์โดยมีชีวิตอยู่ในขีดความสามารถที่ต่อเนื่องในการรองรับระบบนิเวศน์ (WCED, 1987) ความหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง ประกอบด้วย 3 มิติ คือ มิติสภาพทรัพยากร เพื่อให้ทรัพยากรคงเหลือไว้ให้คนรุ่นหลังใช้ มิติสถานะแวดล้อมและระบบนิเวศน์ที่สะอาด และสุขอนามัยที่ดี ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต และมิติคุณภาพชีวิต เพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดี ทั้งในปัจจุบันและอนาคต องค์ประกอบทั้ง 3 มิติ เป็น 5 มิติ คือ 1) มิติการพัฒนามนุษย์ (personal development) 2) มิติสถานะแวดล้อมที่สะอาด (clean environment) 3) มิติสังคมที่มีความสมดุลที่ดี (well-balanced society) 4) มิติการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน (sustainable use of resources) และ 5) มิติโลกที่ยั่งยืน (sustainable world) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ตามกรอบขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 1995) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมวัฒนธรรม และค่านิยมในเวลานั้นๆ มีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย ความคาดหวัง และมาตรฐานที่แต่ละคนกำหนดขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 4 มิติ ดังนี้

1. ด้านสุขภาพกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย ความรู้สึกสุขสบายไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บป่วยทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงพลังกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น

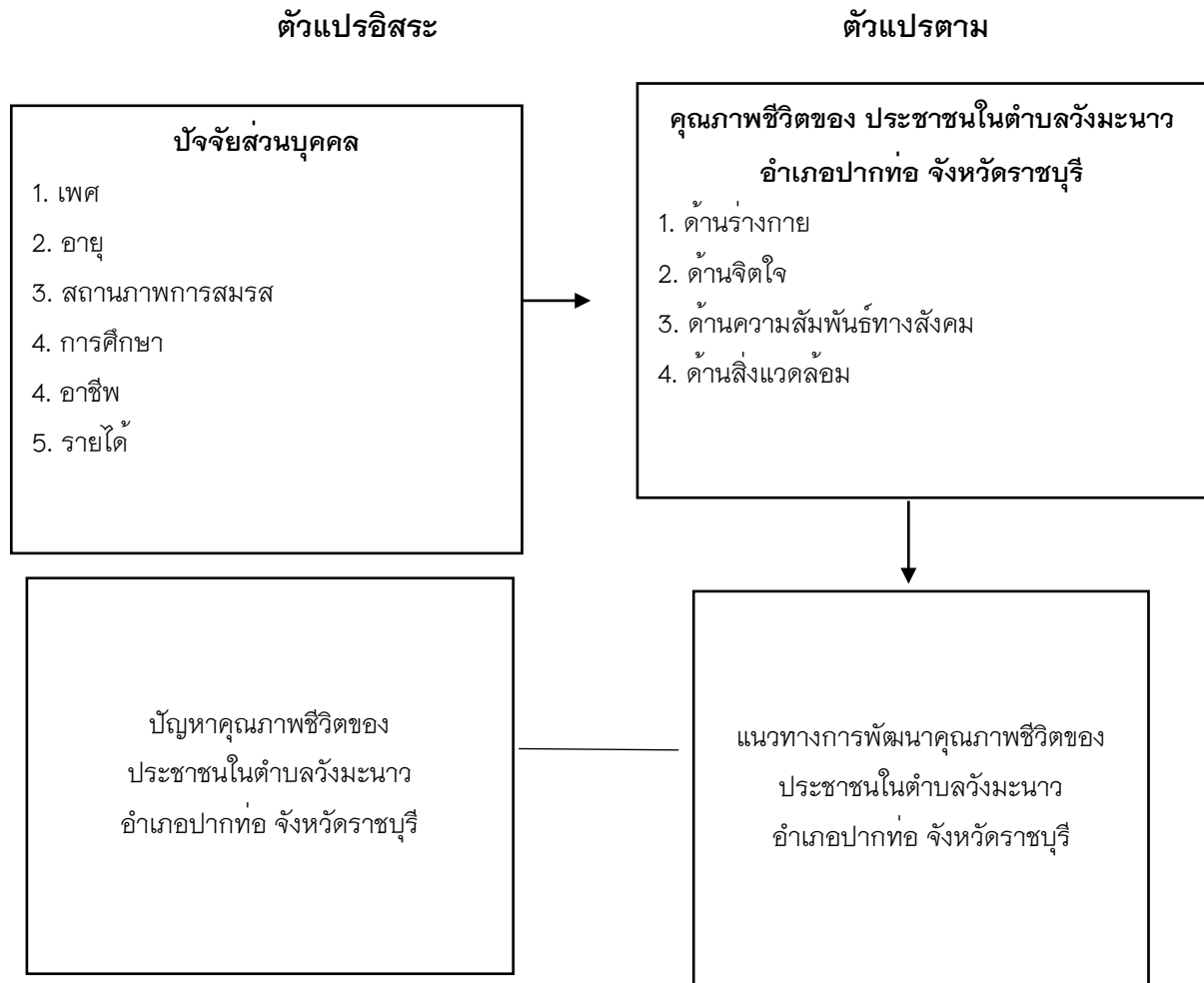
2. ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึง ความรู้สึก ภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ และการตัดสินใจ

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศ หรือการมีเพศสัมพันธ์

4. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตการรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดีปราศจากมลพิษต่างๆ การคมนาคมสะดวก สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ ข่าวสาร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ได้มีการรอบในการศึกษาตามแนวคิดคุณภาพชีวิตของประชาชน ตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL-BREF-Thai) ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเชิงครั้งนี้เป็นการวิจัยผสานวิธี การวิจัยเชิงปริมาณด้วยวิธีการสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เดือนกรกฎาคม 2567 ถึง เดือนสิงหาคม 2567 จำนวน 4,902คน กลุ่มตัวอย่างที่ จำนวน 400 คนเก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 15 ราย และการสนทนากลุ่มประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี การวิจัยนี้เชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึกในครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ

1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ตำบลวังมะนาว ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังมะนาว 2) ผู้บริหารฝ่ายปกครองในตำบลวังมะนาว (กำนัน 1 ท่านผู้ใหญ่บ้าน 6 ท่าน)

2) บุคลากรหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลด้านสาธารณสุข คุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 1 ท่าน

3) ผู้นำชุมชน /หรือปราชญ์ชาวบ้าน หมู่บ้านละ 1 ท่าน (7 หมู่บ้าน รวม 7 ท่าน)

กลุ่มเป้าหมายในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

กลุ่มเป้าหมายในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดเลือกกลุ่มเป้าหมายในการสนทนากลุ่มด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง โดยเลือกจากตัวแทนประชาชนของ 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้าน ต้นกระโดน ห้วยโรง วังมะนาว ไร่กสิ์ เขาหลวง ห้วยน้อย ถ้ำหอบ ของตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Moderator)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยคุณภาพชีวิตของคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษามีสรุปได้ดังนี้

1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1. ผลการศึกษามีพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 74.80 อายุอยู่ในช่วง 60 ปีขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 63.30 ระดับประถมศึกษา จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 71.50 สถานภาพสมรส สมรส 222 คน คิดเป็นร้อยละ 55.50 อาชีพเกษตรกร จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 45.80

2. ระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมของประชาชน พบว่า ด้านสุขภาพร่างกาย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.22 ด้านจิตใจมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.43 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.18 และด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ เท่ากับ 3.41

3. ปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชน ได้แก่ ปัญหาด้าน ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม

4. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของของคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จากการศึกษามีทั้งเชิงปริมาณ และการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสนทนากลุ่ม กลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนในเขตพื้นที่ ตำบลวังมะนาว โดยให้เสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแนวคิดคุณภาพชีวิตของ WHO ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านร่างกาย ประกอบด้วย

1.1.การให้ความรู้เรื่องภาวะสุขภาพ การดูแลตัวเอง

1.2. การส่งเสริมสุขภาพเช่นส่งเสริมการออกกำลังกาย เพื่อให้เขามีสุขภาพดีตลอดไป การแนะนำให้เข้ารับการตรวจสุขภาพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวังมะนาว หรือสถานที่ใกล้เคียง

1.3.การดูแลสุขภาพคนกลุ่มเปราะบาง เช่นผู้สูงอายุ เด็กปฐมวัย และเด็กวัยเรียน ซึ่งในเขตพื้นที่ตำบลวังมะนาวจะมีความร่วมมืออย่างเป็นทางการระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และฝ่ายปกครอง

1.4 .แนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านร่างกายอย่างต่อเนื่อง เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน การทำประชาคมในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2.แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านจิตใจ ประกอบด้วยแนวทาง

2.1.การจัดให้มีการดูแลจิตใจด้วยการประเมินความเครียด ประเมินภาวะซึมเศร้าให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ป่วยติดเตียงที่มีความเสี่ยงต้องได้รับการส่งต่อเพื่อการดูแลบำบัด และฟื้นฟูจิตใจ มีช่องทางการเข้าถึงบริการให้คำปรึกษาและการดูแลจากหน่วยงานส่งเสริมสุขภาพ

2.2 การจัดให้มีการดูแลจิตใจ การให้คำปรึกษา เพื่อลดความเครียด ความวิตกกังวล โดยแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนด้านจิตใจนั้น สิ่งที่ประชาชนกลุ่มเปราะบางที่เป็นผู้สูงอายุ หรือผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้สูงอายุที่อยู่โดยลำพัง นั้นมีความเครียด ความวิตกกังวล หน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่ของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมของ อบต.วังมะนาว ควรเข้าไปดูแลช่วยเหลือ จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ การจัดกิจกรรมคลายเครียด และฝึกทักษะการจัดการความเครียดด้วยตนเอง

2.3 .การพัฒนาด้านจิตใจของกลุ่มเปราะบางโดยเฉพาะผู้สูงอายุ เกษตรกรสูงวัย ผู้มีรายได้น้อย เช่นอาชีพรับจ้าง การฝึกฝนอาชีพ อาจทำร่วมกับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของสำนักงานเกษตรอำเภอ และผู้นำชุมชน

3.แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ประกอบด้วยแนวทาง ดังนี้

3.1 การจัดให้มีการรวมกลุ่มประชาชน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนสมาชิกในกิจกรรมต่างๆร่วมกัน เช่นจัดตั้งเป็นชมรมผู้สูงอายุ การดูแลกลุ่มเปราะบาง หรือการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว การจัดให้มีโรงเรียนผู้สูงอายุของ อบต. วังมะนาว

3.2 การจัดประชุมกลุ่มของประชาชนในชุมชน เช่นอาจมีการตั้งชมรมเกษตรกรสูงวัย กลุ่มฝึกฝนอาชีพร่วมกับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อให้ประชาชนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน การจัดกิจกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันในครอบครัว ส่งเสริมให้ประชาชน หรือเกษตรกรในพื้นที่ได้รับสิทธิทางสังคม เช่น สิทธิการรักษาพยาบาล

3.3 การจัดกิจกรรมให้ประชาชนได้ทำร่วมกันบ่อยๆ รวมถึงทำกิจกรรมสร้างภูมิคุ้มกันในครอบครัว หากครอบครัวดีแล้ว เชื่อว่าการมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนบ้าน กลุ่มในชุมชน

4.แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

4.1 กำหนดเป็นนโยบายในการเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้แก่ การดูแลความสะอาด การกำจัดขยะมูลฝอย การระบบสาธารณสุขที่เหมาะสม การมีถนน การคมนาคมที่สะอาด เป็นระเบียบและปลอดภัย

4.2 กำหนดแผนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ชัดเจน การวางแผนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติตามศักยภาพของทรัพยากรนั้น ๆ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีการปฏิบัติตามนโยบายการควบคุมมลภาวะของสิ่งแวดล้อมในชุมชน การกำจัดขยะ รวมทั้งความร่วมมือจากประชาชนใน

4.3 การจัดให้มีหรือประสานพื้นที่ตำบลวังมะนาว การให้บริการสาธารณะได้รับการบริการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต การมีห้องน้ำที่เหมาะสมได้ใช้สะดวก การจัดโครงการรณรงค์ให้ประชาชนเกิดการตระหนักถึงความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การอภิปรายผล การประเมินระดับคุณภาพชีวิตของของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ตามแนวคิดของ WHO ที่วัดระดับคุณภาพชีวิต 4 ด้านได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสัมพันธภาพทางสังคม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านสุขภาพร่างกาย มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.22 มี ด้านจิตใจมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.43 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.18 ด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.41 ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของ (อนรรฆ อีสเฮาะ,2562) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.00 รองลงมาคือ คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ตามลำดับ

จากผลการศึกษาวิจัยสามารถกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ดังนี้

1.แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านร่างกาย

1.1 การให้ความรู้เรื่องภาวะสุขภาพ การดูแลตัวเอง การตรวจสุขภาพประจำปี การตรวจคัดกรองโรคเรื้อรัง ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง และตรวจเลือดหาระดับสารพิษในเลือด หากพบความเสี่ยงหรือพบโรคต้องเข้ากระบวนการรักษา

1.2 การจัดให้มีการส่งเสริมสุขภาพเช่นส่งเสริมการออกกำลังกาย ในรายที่ไม่ป่วยต้องได้รับการส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้เขามีสุขภาพดีตลอดไป

1.3 การดูแลสุขภาพของคนกลุ่มเปราะบาง เช่นผู้สูงอายุ เด็กปฐมวัย และเด็กวัยเรียน ซึ่งในเขตพื้นที่ตำบลวังมะนาวจะมีความร่วมมืออย่างเป็นทางการระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และฝ่ายปกครอง รวมทั้งโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวังมะนาว

1.4 แนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านร่างกายของประชาชนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง รวมถึงการเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตไปปฏิบัติ การทำประชาคมในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านจิตใจ ประกอบด้วยแนวทาง

2.1 การจัดให้มีการดูแลสุขภาพจิตด้วยการประเมินความเครียด ประเมินภาวะซึมเศร้าให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ป่วยติดเตียงที่มีความเสี่ยงต้องได้รับการส่งต่อเพื่อการดูแลบำบัด และฟื้นฟูจิตใจ มีช่องทางการเข้าถึงบริการ

2.2 การจัดให้มีการดูแลสุขภาพจิต การให้คำปรึกษา เพื่อลดความเครียด ความวิตกกังวล หน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่ของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมของ อบต. วังมะนาว ควรเข้าไปดูแลช่วยเหลือ จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ จัดช่องทางการติดต่อ หรือโทรศัพท์ฮอตไลน์ให้คำปรึกษา

2.3 .การพัฒนาจิตใจของกลุ่มเปราะบางโดยเฉพาะผู้สูงอายุ เกษตรกรสูงวัย ผู้มีรายได้น้อย เช่นอาชีพรับจ้าง การฝึกฝนอาชีพ อาจทำร่วมกับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เกษตรอำเภอ และผู้นำชุมชน

3.แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย

3.1 กำหนดเป็นนโยบายในการเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี การกำจัดขยะมูลฝอย การระบบสาธารณสุขที่เหมาะสม การมีถนนการคมนาคมที่สะอาด เป็นระเบียบและปลอดภัย

3.2 กำหนดแผนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ชัดเจน การวางแผนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติตามศักยภาพของทรัพยากรนั้น ๆ เป็นสิ่งที่ควรกระทำเป็นอย่างยิ่ง ก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีการปฏิบัติตามนโยบายการควบคุมมลภาวะของสิ่งแวดล้อมในชุมชน รวมทั้งความร่วมมือจากประชาชน

4.แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ประกอบด้วยแนวทาง ดังนี้

4.1 การจัดให้มีการรวมกลุ่มประชาชน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนสมาชิกในกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เช่นจัดตั้งเป็นชมรมผู้สูงอายุ การดูแลสุขภาพกลุ่มเปราะบาง หรือการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในครอบครัว การจัดให้มีโรงเรียนผู้สูงอายุของ อบต. วังมะนาว

4.2 การจัดประชุมกลุ่มของประชาชนในชุมชน เช่นอาจมีการตั้งชมรมเกษตรกรสูงวัย กลุ่มฝึกฝนอาชีพร่วมกับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อให้ทุกคนรู้จักกัน มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

4.3 การจัดกิจกรรมให้ประชาชนได้ทำร่วมกันบ่อยๆ รวมถึงทำกิจกรรมสร้างภูมิคุ้มกันในครอบครัว หากครอบครัวดีแล้ว เชื่อว่าการมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนบ้าน กลุ่มในชุมชน
ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานภาครัฐทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ ตำบลวังมะนาว ได้แก่ อบต.วังมะนาว และผ่านปกครอง ได้แก่สำนักงานตำบล ควรมีการกำหนดแนวทาง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ครอบคลุมตามแนวคิดของ WHO ที่วัดระดับคุณภาพชีวิต 4 ด้านได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสัมพันธภาพทางสังคม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

อบต.วังมะนาว และฝ่ายปกครอง ได้แก่ ตำบล ควรมีการกำหนดแนวทาง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่ ในการนำแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตไปปฏิบัติ ทางภาครัฐ ได้แก่ อบต.วังมะนาว โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล รวมถึงควรมีการการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

อนรรฆ อีสเฮาะ. (2562). *คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอกะเปอร์ จังหวัดสงขลา*. ปรินญาธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

WCED (The World Commission on Environment and Development) (1987). *Our Common Future*. Oxford University Press ("The Brundtland Report").

The WHOQOL GROUP. (1995). "The World Health Organization Quality of Life Assessment (WHOQOL)," *Social Sciences Medicine*. 41 (10),1403 –1409. WHO. (2002).